

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr. K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. E. T. v. d. Born, Helpman (Gron.); Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Ir. B. ter Brugge, Almelo; Dr. K. J. Cremer, Zevenhoven; Dr. R. J. Dum, Kampen; Dr. D. van Dijk, Groningen; Dr. K. Fernhout, Baarn; Dr. W. H. Gispel, Delft; Dr. J. H. Hagenbeck, Zwolle; Dr. J. van Herksen, Ermelo; Prof. Dr. T. Hockstra, Kampen; A. Janse, Biggkerke; Dr. P. Jasperse, Leiden; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Kuoppers, Amsterdam; Dr. E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. J. v. d. Linden, Tzum; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs. Joh. Luijkemaar Francken, Rotterdam; Dr. F. C. Melijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr. G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr. R. Schippers, Wanswerd; Dr. J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs. H. Smitskamp, 's-Gravenhage; D. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Dokkum; Prof. C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr. J. Thijs, Zwolle; Dr. C. Veenhof, Harkstede; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr. F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Pinksteren. — Uit de Schrift: Geestesopenbaring, vrucht van Geestesonderzoek (I Korinthe 2:10). — Kerkelijk Leven: Beter lezen en onderscheiden. Een bokje, of — „De gansche kudde naar buiten”? II. Pinkster-verzuchting. — Lit. en Kunst: Over „Kostgangers Gods”. — Pop. Wet. Schetsen: Economie in het Rijk van den Geest. — Geestelijke Adviezen. — Muz. Kroniek: De uitvoering van Bach's Hohe Messe door de Ned. Bach-vereen. te Naarden. — Uit het Pol. en Soc. Leven: De geestelijk-zedelijke zijde van het Werklozenvraagstuk. II. Perschouw. — Correspondentie. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Pinksteren.

Wanneer wij begeeren echt, zuiver Pinksterfeest te vieren en dus gaan zoeken naar het eigenlijke, het wezenlijke, het nieuwe in het Pinksterfeit, dan overvalt ons altijd weer een gevoel van verlegenheid. Wij kunnen dat eigenlijke zoo moeilijk ontdekken. Het blijft zoo dikwijls in een nevel. We voelen er wel iets van, maar het staat ons niet scherp voor den geest.

Natuurlijk — we weten het allen — op den Pinksterdag is de Heilige Geest uitgestort. Dat is het groote feit. Maar als we dat weten en vasthouden zijn we de moeilijkheden niet te boven — neen — dan komen ze pas goed voor den dag.

De Heilige Geest is uitgestort. Maar was die Heilige Geest er vroeger ook niet? Is er soms in de Oude Bedeeeling ooit echt geloof gekomen in menschenharten zonder den Heiligen Geest? Was die Heilige Geest niet werkzaam in alle vrome Israëlieten? Bidt David niet vurig, opdat die Geest hem niet ontnomen worde? En weten we dus niet heel zeker, dat die Geest in hem woonde? Zag Haggaï dienzelfden Geest niet staan midden onder het volk? Zeggen de profeten niet, dat de Geest des Heeren op hen viel? Lezen we niet van Johannes den Dooper, dat hij „vervuld” zou worden met den Heiligen Geest, ook van zijn moeders lijf aan? En werd ook Zacharias niet „vervuld”, d.i. „vol” met den Heiligen Geest, toen Johannes geboren werd?

Ja, zal men zeggen, maar op den Pinksterdag kwam de Heilige Geest sterker, overvloediger dan vroeger! Maar als dat zoo is, gaat het dan bij het Pinksterfeit alleen maar om een voortschrijden van minder tot meer, van zwakker tot sterker, van kleinen kring (één volk) tot grooter kring (alle volken)? Is er dus voor en na Pinksteren alleen maar een graduëel verschil van Geesteswerking? En als dat zoo is, zijn zulke golven in de kracht van het werk des Geestes dan ook niet én vroeger in de geschiedenis van Israël én later in de kerkgeschiedenis aan te wijzen?

Neen, als we bij het Pinksterfeit alleen maar op de werking van den Heiligen Geest letten, op het feit en de kracht en den omvang daarvan, dan zal het diepe geheim en de groote betekenis en de overweldigende rijkdom van het Pinkstergebeuren niet voor ons ontsluit worden.

Want — met nadruk zeggen we dat — niet de Heilige Geest staat in het „middelpunt” op dien vijftigsten dag na Paschen.

Als we zuiver hebben gezien naar de gebeurtenissen, die zich toen afspeelden in de tempelhallen van Jeruzalem en we hebben scherp geluisterd naar de woorden, die toen werden gesproken — dan hebben we voor alles één figuur groot en heerlijk zien oprijzen, dan hebben we voor alles één stem gehoord. De figuur van Jezus Christus, den Opgestane, den Verheerlijkte, den Koning van hemel en aarde heeft toen geheel en al gedomineerd. En zijn stem heeft geklonken door

en in de veelheid van wonderlijke geluiden en „andere talen”.

Ja, we moeten nog verder gaan. Indien we bij het Pinksterfeest alleen maar letten op den Heiligen Geest en dus in krantenartikel of preek Jezus Christus slechts terloops noemen, dan ontgaat ons niet alleen het eigenlijke van Pinksteren, maar dan handelen we geheel en al tegen de Pinksterwerkelijkheid, de Pinksterbedoeling in.

Wie de moeite neemt de feiten zuiver te beschouwen is aanstonds van de waarheid hiervan overtuigd.

De Heilige Geest wordt uitgestort op Pinksteren. Zeer zeker. Maar wat zal Hij doen? Wat heeft Hij gedaan?

Voor alles dit: Hij bleef toen en blijft altijd op den „achtergrond”. Hij wil zichzelf niet verheerlijken, maar Jezus Christus. Die moet in het volle licht komen te staan. Van den Christus zal de Geest „getuigen”. De woorden van den Verheerlijkte zal Hij naar voren schuiven en weer doen leven in de harten en monden der discipelen. Hij zal alles „uit Christus” nemen en dat indragen in de wereld. Diens macht en kracht en gaven en regeering zal Hij tot effect brengen overal waar Jezus Christus dat wil.

Zoo is ook het Pinksterfeest weer een feest van Jezus Christus, juist als alle feesten. 't Is alles van Hem, 't is alles voor Hem, opdat Hij ten volle God en diens eer en recht in de wereld zou handhaven.

Och, we hadden het aanstonds wel kunnen weten, als we maar goed hadden gelet op het allereerste begin van het boek, waarin het Pinksterwonder ons staat beschreven.

Immers, als Lucas z'n tweede boek gaat schrijven begint hij aldus: Het eerste boek heb ik gemaakt, o Theophilus! van al hetgeen Jezus BEGONNEN heeft beide te doen en te leeren, tot op den dag in welken Hij opgenomen is.

En op dat woord: begonnen, moeten we naar Lucas' bedoeling allen mogelijken nadruk leggen.

Welnu, indien Lucas' eerste boek, z'n evangelieverhaal, teekent het BEGIN van Jezus' spreken en doen — dan zal z'n tweede boek, de z.g. „Handelingen der Apostelen”, ons beschrijven de VOORTZETTING van de woorden en daden van Jezus.

In heel het boek gaat het dus eigenlijk alleen over Jezus Christus. Hij spreekt, wel op andere wijze dan vroeger, maar Hij doet het toch zelf. Hij doet wonderen, wel door tussenpersonen, maar 't zijn toch echte wonderen van Hem alleen. Hij verschijnt zelf keer op keer, om te leiden, te vertroosten, ook om ons te zeggen, te toonen, dat 't alles zijn werk is, zijn werk alleen.

En wat nu Lucas met nadruk betoogt van alle feiten en woorden, die in de „Handelingen” beschreven worden, dat heeft Petrus in 't bijzonder voor het Pinksterfeest met nadruk gehandhaafd in zijn bekende uitspraak, dat Jezus, de Verhoogde, nadat Hij de belofte des Heiligen Geestes verkregen had „dit” uitgestort heeft, dat de schare op den Pinstermorgen ziet en hoort.

Op 't Pinsterfeest moeten we Jezus Christus zien werken, hooren spreken. Hij komt in den Geest en met den Geest zijn werk voltooien. Hemelvaartsdag is opstijgingsfeest. Pinksteren is (mits goed verstaan, want de verheerlijkte mens Jezus Christus blijft in den hemel) neerdalingsfeest. Christus komt werken op nieuwe wijze met grooier kracht, op breeder terrein en met grootscher effect.

Als we nu dat nieuwe werk willen zien, of, beter gezegd, als we Christus willen aanschouwen in zijn nieuwe, laatste werkperiode, dan moeten we voor alles er op letten, dat op den Pinksterdag het evangelie wordt verkondigd. Het feit, de werkelijkheid van die verkondiging moet ons boeien, vasthouden, verrukken. O, als dat niet was geschied. Dan zou een vaag gerucht over Jezus zich hebben verbreid. Dan zouden de discipelen weer visscher zijn geworden. Ze hadden de netten enkele weken geleden reeds eenmaal uitgeworpen. En het geheim van Jezus Christus zouden ze meegenomen hebben in hun graf.

Maar nu spreekt Jezus Christus door hen over zijn dood en opstanding. Even maar, terloops, zegt Petrus, dat de Heilige Geest is uitgestort. 't Schijnt, dat hij dat alleen doet om het verwijt van dronkenschap af te wijzen! Maar de eigenlijke inhoud van zijn rede is het uitroepen, dat Jezus de Nazarener, diën de Joden gekruisigd hadden, waarachtig is opgestaan en daarna is opgevaren ten hemel! Dat zegt, dat „bewijst” Petrus op Pinksteren.

Ja dit is het „nieuwe” van Pinksteren, dat de werkelijkheid van Paschen en Hemelvaart uitgeroepen wordt over de wereld, door gezanten van Jezus Christus, d.i. door Hem zelf.

Maar bij dit ééne blijft het niet.

De Christus spreekt met groote kracht, maar: Hij doet het niet met eigen tong, met eigen menschelijke stem. Nog een enkele maal zal dat geschieden in verschijningen als Paulus b.v. ontving op den weg. Maar regel is dat niet meer. En op Pinksteren wordt juist de regel geopenbaard.

Christus spreekt, maar — door zijn apostelen. Hij heeft ze vroeger reeds geroepen en bekwaamd. Neen, ze hooren niet meer tot een bepaalden rang, een bepaalde kaste, een bepaald geslacht. De tijd van rangen en geslachten, die boven het volk stonden, is voorbij. De hiërarchie is verdwenen. De apostelen hebben alleen maar een opdracht, een taak en de gaven en krachten voor de vervulling daarvan. Zij zijn ambtsdragers. En door ambtsdragers wil Christus komen en spreken op en na Pinksteren. Hij zoekt de zijnen in de wegen van het ambt. Hij wil nu en voortaan met zijn volk omgaan in zuiver ambtsverkeer.

Wie op Pinksteren Jezus Christus echt, zuiver heeft gezien, die zag Hem in het ambt.

Pinksterfeest is het feest van den Christus die door zijn Geest 't ambt geeft, voor het ambt verkiest, tot het ambt bekwaamt en dan door het ambt werken wil heel de wereld door!

En als Christus dan spreekt door zijn ambt. Als Hij met zijn ambt begint te werken wat hooren we dan?

't Is bij 't eerste lezen, bij 't eerste hooren eigenlijk ontuchterend! We hooren niets „nieuws”. Ja zeker, de wijze waarop de woorden komen is in menig opzicht nieuw. We wezen er reeds op en er zou nog meer te noemen zijn, denk aan het „roepen in vreemde talen (tongen)”.

Maar de inhoud is eigenlijk niet nieuw!

't Begint al dadelijk met het aanhalen van teksten. En Petrus gaat daarmee door. Meer dan de helft van zijn woorden ontleent hij aan de Schrift, aan het Oude Testament. En de feiten die Petrus in z'n rede naar voren schuift zijn evenmin nieuw. Met kracht wordt gewezen op de werkelijkheid van Christus' opstanding en hemelvaart, meer niet.

En toch, deze schijnbare armoede is wezenlijke rijkdom. Christus zelf komt in en door en met de Schrift. Juist als Hij de tweede, de slot-phase van zijn arbeid begint, zijn z'n eerste woorden teksten, nuchtere, zakelijke teksten.

En daarom, wie Pinksteren zuiver heeft verstaan,

die wordt gedreven naar de Schrift, het Woord ook van Jezus Christus. Als zijn Geest vol en krachtig werken gaat, als Hij weerkeert tot de aarde „in den Geest“, dan hooren we het Woord, het Woord alleen. En met dat Woord gaat Hij verder tot aan het einde dezer wereld.

Pinksterfeest, dat is het feest van Christus, die werkt door het Woord en in dat Woord wil worden gekend en ontmoet.

Maar nog meer van de heerlijkheid van Pinksteren is er voor ons te ontdekken. Nog veelzijdiger is de Pinksterwerkzaamheid van Jezus Christus.

Honderdtwintig mannen en vrouwen ontvangen 'smorgens vroeg den Heiligen Geest. Jezus kwam met zijn Geest in hun hart, sterk en rijk en overvloedig. Maar niet veel uren daarna is dat getal geklommen tot drie duizend. Zeker 't zijn allen Joden en Jodengenooten, allen besnedenen, wonende in Jeruzalem. Van alle uithoeken der wereld hadden ze zich in Jeruzalem neergezet. Maar toch is in hen de veelkleurigheid van vele volken, vele rassen, vele talen. En al zegt Jezus Christus nu niets „nieuws“ — Hij zegt het wel aan vele, vele „nieuwen“. Hier worden in beginsel de nationale grenzen overschreden. Straks zal Jezus Christus met zijn evangelie de wereld ingaan in al wijder kringen om Jeruzalem. Van Jeruzalem gaat Hij naar Judea. En van Judea naar de Israëlitische Samaritanen in Sichem, die hoewel besneden, toch van lager orde werden beschouwd door de echte Joden.¹⁾ Vervolgens neemt Hij den eunuch uit Moerenland in Zijn gemeenschap op. Die eunuch kon nooit in de vergadering van Israël worden toegelaten, ook al wilde hij nog zoo graag! Maar Christus nam hem aan, vervullend Jesaja 56. En als dan Cornelius met zijn soldaten zijn gedoopt, Cornelius de Romeinsche officier uit Caesarea, de vereerder van Jehovah, die toch nog niet eens Jodengenoot was, dan komt tenslotte de Verhoogde in Antiochië rechtstreeks tot de heidenen.

Jezus Christus trekt over de heilwegen der wereld! Op den Pinksterdag is Hij daarmee begonnen, beginnend aldus van Jeruzalem, want Hij zoekt op Pinksteren de breede kerk. De kerk verspreid over de lengte en breedte der aarde onder vele natien en tongen.

De breede kerk zoekt Christus op den Pinksterdag, ja, maar ook de rijpe, de volwassen kerk.

In de oude bedeeeling was de kerk gelijk aan de zoon van een vorst, die in zijn jeugd onder een voogd, een paedagoog is gesteld. Die paedagoog was voor 't oude volk de wet. (Gal. 2:24). Het volk verschilde niet van een knecht.

Maar op het Pinksterfeest komt Christus met de volheid des Geestes in de harten der zijnen, in 't midden der kerk wonen. Hij maakt al de zijnen tot profeten, priesters en koningen. Zij hebben de zalving van den Heilige en weten nu alle dingen.²⁾ Zij doen niet meer de wet, levend van gebod op gebod en regel op regel. Neen, geleid door den Geest doen zij in vrijheid den wil van hun Vader.

In Christus is de openbaring van God in de wereld tot volheid gekomen. Op den Pinksterdag maakt Christus zijn kerk gereed om die volheid te verstaan en in haar belijdenis die volheid weer te geven als een offerande des lofs.

Als we op al deze dingen letten, dan gaat ons de rijkdom van Pinksteren open, dan gaan we onzen Heiland zien in zijn Pinksterheerlijkheid.

Zoo wordt ons Pinksteren het rijkste, het diepste feest! Want alles wat in vroegere feesten door God werd gegeven en door Christus werd gewerkt, schenkt de Vorst des hemels en der aarde dan juist aan de zijnen. Jezus Christus komt met alles wat Hij heeft en kan in den Geest weer op de aarde en brengt nu in haar zijn wereldverlossingsarbeid tot voltooiing, maar tegelijk oproepende zijn medewerkster te zijn.

Nu zullen op Groenland en in Australië, in Japan en in Holland a.s. Zondag velen hooren het evangelie van Christus, gebracht uit het Woord, door het ambt.

En Jezus Christus staat dan in het midden en geeft zijn gemeenschap. En die gemeenschap zal inniger zijn dan die tusschen den Heiland en zijn discipelen vroeger op aarde. En staande in zijn kerk, daar sprekende en werkende brengt Hij die kerk die hij haar consummatie, en in die kerk en door die kerk de wereld tevens.

Dat alles gelooven, kennen, zien, is Pinksteren verstaan, Pinksteren vieren.

H.

C. V.

1) Vgl. voor dit en het volgende: Bornhäuser, Studien zur Apostelgeschichte.

2) Of, volgens een meer waarschijnlijke lezing van 1 Joh. 2:20: „Ook gij (evenals ik en de andere geloovigen) hebt de zalving van den Heilige en hebt nu allen (de in dezen noodige) kennis. Vgl. Prof. Dr. S. Greijdanus op dezen tekst.

UIT DE SCHRIFT

Geestes-openbaring, vrucht van Geestes-onderzoek.

Doch God heeft het ons geopenbaard door Zijn Geest. Want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods.

1 Korinthe 2:10.

Achter dit woord heeft geweldige Pinksterspanning, stormgerucht begeleidt het, vuurglinstering blinkt er door heen — storm en vlammen van den komenden Pinkster-Geest!

Geestes-openbaring, vrucht van Geestes-onderzoek? Ja, want let op dat WANT. Hoe komt het, dat wij heden Pinksterjubilé mogen kennen? Omdat de Heilige Geest (o, dat we ons aangezicht omwinden met eerbied) de diepten Gods onderzoekt, en krachtens deze Zijn eeuwige, Goddelijke taak ons HET openbaart — HET, dat is die verborgenheid: Christus is de Wijsheid Gods!

De diepte der eeuwigheid roept tot de diepte der eeuwigheid in den Raad des HEEREN: naar God heen! en dat is het, wat de Geest onderzoekt, ja, dat is Zijn bijzondere taak ten opzichte van de wereld: Hij is de Leidsman van haar ontwikkeling, gelijk die is vastgelegd in de diepten Gods. Onderzoekend alle dingen, ook de diepten Gods, zorgt Hij, dat het voor deze verloren, zondige wereld Pinksteren wordt, Pinksteren, dat is: dat TOT God alle dingen zijn. En dat het Pinksteren wordt voor een afgevalen menscheit, dat is de openbaring van Jezus Christus, en Dien gekruisigd!

Want de Geest onderzoekt Gods diepten. Hij onderzoekt de diepten van het recht Gods. En die van de liefde Gods daartoe. En dat andere diep, dat onbegrijpelijke, aanbiddelijke diep: dat aan het kruis van den Zoon Gods, tevens Zoon des menschen, het recht en de liefde Gods elkaar ontmoeten, en kussen... ja, dat in dit kruis alle lijnen der wereldgeschiedenis saamkomen, en vanuit dit kruis alle lijnen zich weer verdeelen... ja, dat alleen door dit kruis boven onze wereld van zonde en schuld, vloek en lijden, ellende en verderf het lichtende woord der wijsheid Gods geschreven staat: TOT God zijn alle dingen.

O, dat onderzoek der diepten Gods door den Geest! Onze menselijke taal blijft altijd stamelen, wanneer het gaat over het Wezen en de werken Gods. Onderzoeken, studeeren, is voor ons vrijwel een theoreetisch iets. Maar voor den Geest is het ook praktisch. Wanneer Hij de diepten Gods onderzoekt, dan doet Hij dat met de bedoeling, ze te openbaren. (Want! zegt Paulus.) Dan gaat Hij werken, om den geweldigen inhoud van die diepten tot (voor Gods verkoren volk) zalige werkelijkheid te maken.

Ziet gij Zijn werk, vandaag, Pinksterdag 1935?

Schouw terug — langs de eeuwen heen — maar ziet ge het dan niet, hoe de Geest de wereld-ontwikkeling leidt, naar het „vast bestek“ der diepten Gods?

Ziet ge het dan niet, dat het de Geest is, Die uit Gods volheid de gaven der algemeene genade neemt, en ze uitzet over de aarde heen, opdat de doorwerking der zonde gestuit, en de bedding voor de genade van Golgotha gegraven zou kunnen worden? Dat het de Geest is, Die de Vleeschwording des Woords voorbereidt, en daartoe Zich in Israël het volk des lichts formeert? Dat het de Geest is, Die in Maria's onreinen schoot het Heilige ontvangen doet, Dat Gods Zoon genaamd wordt? Dat het de Geest is, Die den Knecht des HEEREN toebereidt en leidt, zalft en sterkt — Zich doet opofferen Gode?

Schouw terug — maar ziet ge het dan niet, dat de Geest, Die Zich van den Vader en den Zoon laat uitsorten in de Kerk, in de wereld na Christus' hemelvaart de hoogspanning brengt? Dat de Geest het doet knetteren en vonken hier op aarde, dat Zijn gangen gaan door bloed en tranen, vuur en rookdamp heen? Dat de Geest zeer begeert den morgen te zien van den dag der eeuwige heerlijkheid, en dat Hij daarom, naar het geheim der diepten Gods, heel de Nieuwtestamentische periode tot de ééne, groote barenskrisis maakt, in welke de nieuwe hemel en de nieuwe aarde geboren moeten worden? Dat de Geest met krachten van wedergeboorte en bekeering de wereld aangrijpt, en stugge knieën buigt bij het hout des kruises, en gebalde vuisten verkeert in gevouwen handen?

Kent gij Zijn werk, heden, in het Pinksterjaar 1935?

Kent ge HET? Dat zalig HET van onzen Nederlandschen tekst — o, het staat er in 't Grieksch niet bij — maar roept heel dit hoofdstuk het niet uit, als met stemmen van vreugdegedruisch?

Zijt ge door een waar geloof Christus (en al Zijn weldaden) deelachtig?

Ja, nu wordt het zeer persoonlijk en teer. Want nu komt het aan op de vraag, of Hij mijn Trooster is... of Hij mijn hart tot residentie heeft...

Dat is ook naar de diepten Gods! Hij onderzoekt ze, voor al Gods kinderen. En Hij werkt ze tot

realiteit. Hij openbaart HET ons, want Hij onderzoekt.

Hij leidt mij in de waarheid in, Hij verheerlijkt Christus aan mijn zondarshart, Hij ontdekt mij aan mijn schuld en doem (o, aan dat kruis het recht Gods over MIJ, dat vlammend, wrekend recht!). Hij ontdekt mij aan Jezus' trouw en liefde (o, aan dat kruis de genade Gods over MIJ, die zalige, onuitsprekelijke genade!). Hij troost mij over mijn tekort, stemt de onzuivere snaren van mijn consciëntie bij, trekt mijn hart van het aard-sche af, naar het hemelsche heen, en leert mij den Pinksterroep om voleinding: „Kom, Heere Jezus, ja kom...“

Mijn God, welk een Pinksterweelde: TOT U zijn alle dingen. Uw Christus, en in Uw Christus ook ik, ook mijn leven... Heilige Geest, Openbaarder van dat zalig HET, ik dank U! Het is Pinkster voor mij. O diepten van God, diepten van mijn God!

J. SMELIK.

KERKELUK LEVEN

Beter lezen en onderscheiden.

Dr W. A. van Es heeft in het „Gereformeerde Kerkblad, officieel orgaan van de Gereformeerde Kerk van Leeuwarden“, van 1 Juni j.l. geschreven over mijn artikel „Niet in den goeden weg“ in „De Reformatie“ van 24 Mei j.l.

Toon en wijze van schrijven zijn van dien aard, dat het maar beter is, daarover te zwijgen, en enkel te attenderen op hetgeen een zakelijk karakter draagt.

Feitelijk is Dr W. A. van Es het eens met wat ik in genoemd artikel schreef, daar hij schrijft: „Voor de geste van den Haagschen kerkeraad konden ook wij tot hiertoe nu niet zulk een buitengewone bewondering hebben. Evenmin als wij voor adhaesiebetuigingen zoo bijster veel gevoelen“.

Doch blijkbaar oordeelt hij, dat ik vóór mijn schrijven allerlei onderzoekingen bij den Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk te Den Haag West had moeten instellen. Hij vraagt toch: „Heeft Prof. Greijdanus eerst bij den Haagschen Kerkeraad grondig onderzocht, wat den Kerkeraad eigenlijk tot het zenden van deze circulaire bracht, en of wat hem dreef wel juist was?“

Maar moest ik dat doen, Dr W. A. van Es?

En waarom moest ik dat doen?

Heb ik daarover geschreven of een oordeel uitgesproken?

Met geen woord.

Ik heb alleen maar over de publicatie van zijn schrijven door den Haagschen Kerkeraad (West), en over iets van hetgeen hij daarin zegt, en over zijn adresseering geschreven.

Maar over wat Dr W. A. van Es noemt, heb ik niet geschreven, en dienaangaande behoefde ik geen onderzoek, laat staan een grondig onderzoek, in te stellen.

Ik heb mij gehouden aan en bij hetgeen genoemd Kerkeraad zelf heeft gepubliceerd.

Met het door Dr W. A. van Es genoemde, behoefde ik mij niet in te laten.

Of meent Dr W. A. van Es, dat het doel de middelen heiligt, en dat dus, wanneer maar genoemd Kerkeraad een goed doel met zijn publicatie had, het er verder niet op aankwam, hoe verkeerd middel hij bezigde?

Ik ben ik elk geval niet van zoodanige meening.

Dr W. A. van Es vraagt verder: „Wist ook onze hooggeachte professor zelf niet, dat hij zich allereerst tot de „schuldige personen“ zelf had te wenden?“

Heb ik dan, Dr W. A. van Es, in mijn bedoeld artikel niet duidelijk genoeg den Raad van de Gereformeerde Kerk Den Haag West aangewezen en genoemd, en precies gezegd, wat m.i. het verkeerde van zijn doen was, en hoe hij had moeten handelen?

Is daar eenige onduidelijkheid in, een half en half aanwijzen van den schuldige en zijne schuld, zonder beide flinkweg te noemen?

Of meent Dr W. A. van Es, dat ik mij niet publiek mocht uitspreken, maar mij slechts per gesloten brief tot dien Kerkeraad mocht wenden?

Heb ik dan in mijn schrijven het den Kerkeraad kwalijk genomen, dat hij zich publiek uitte, en heb ik gezegd, dat zulks nooit mocht gebeuren? Of heb ik integendeel niet tot tweemaal toe geschreven, dat in dit geval wel publiek mocht gehandeld worden, zoodat het slechts aankomt op de vraag, hoe en wat en aan wien?

Wat praat Gij dan, Dr W. A. van Es?

Lees beter, en onderscheid beter.

Dr W. A. van Es meende ook, mij naar art. 31 K. O. te moeten verwijzen. Heerscht er dan bij hem zoo'n groote verwarring, en kan hij de dingen zoo weinig uit elkander houden, dat hij alles maar gelijk ziet, en geen verschil van gevallen meer opmerkt?

Ook haalt Dr W. A. van Es mijne woorden

aan: „We van dezen besproken. We weten. Heeft L. „Bestraf allen, opdat 1 Tim. 5:2 Petrus tot. Wanneer en zelf se. ook om v. in de hart. uit is, en e. land gelez. ging, dan openlijk verkeerde. Op zijn W. A. van stelen, om. Wat eer. Waar s. Heb ik. stelde, nog. noemde is. het slecht. Behalve schrijven ook door heeft zoo ondersche mag bij ie. fungeeren. Kampen

Een bokje

Heeft o. de eigenl. matie“ en. bond betr. moeilijkhe. lijn, doch. van zeer e. logische e. gadering. onmiddell. ingeslagen. verdedigd. van de l.

De eer. meerde p. uitzonderi. het bestu. vroegere

De over. meensc. ligt, dat. het onde.

In dezen. Eenerzijds. „De Refor. de Calvin. tuigd had. gezien ha. toenmalig. meerde p. ken, was. vree, in. staande.

Wie nu. den Calv. reden te. wij doen, die over. had, in o. er onder.

ook een. dat zij op. positie in.

Nu is d. recht te s. loen den. dit heel r. den Calv. geschreve. dus of he. of, met o. aan te to. konkreet. deze klei. tegenover. Daniël, d.

Intussch. een, noch. niet, wan. namen w.

Toen da. damsche. en weer.

En nu. de Bond. voorberei. spoor voc. zwaren v. men heeft